

JUBILEJ KNINSKE OPERACIJE

U borbama Osmog korpusa od konca studenoga do početka prosinca 1944. godine za uništenje njemačke i četničke grupacije u širem rajonu Knina, potvrđena je kolika je bila kvaliteta oružanih snaga naroda Dalmacije, odnosno Hrvatske u antifašističkoj borbi u Drugom svjetskom ratu. Cijela je Dalmacija oslobođena i dio južne Like

Nakon gubitka Dalmacije, Nijemci su odlučili da Knin i dalje uporno brane kako bi spriječili nastupanje Osmog korpusa NOB Hrvatske u pravcu Like i Bosne. Za obranu Knina i njegova šireg rajona, koji su Nijemci dobro utvrdili, angažirana je 264. divizija (bez jednog puka), jaki dijelovi 373. divizije, manje mornaričke i druge jedinice i oko 4500 četnika. Komandant njemačkih snaga bio je general-major Alojz Windich.

Za uništenje neprijateljeve grupacije angažiran je Osmi korpus (komandant general-major Petar Drapšin; politički komesar pukovnik Boško Šiljegović; načelnik Štaba do 27. studenoga pukovnik Milan Kuprešanin koji je upućen na usavršavanje u SSSR, a potom potpukovnik Ante Toni Biočić te zamjenik komandanta i ujedno komandant korpusne vojne oblasti potpukovnik Peko Bogdan). U sastavu Osmog korpusa bile su Deveta divizija (bez jedne brigade), 19., 20. i 26. divizija, tenkovska brigada i pet divizionu korpusne artiljerije. Podršku korpusu pružali su dijelovi Mornarice te 1. i 2. eskadrila avijacije NOV, a u sastavu divizija bili su: Dinarski, Drniški, Grahovsko-pelješki, Kninski i Vrlički NOP odred.

U borbama od 26. do 28. studenoga (prva faza operacije) jedinice Osmog korpusa presjekle su pravac Knin-Bosansko Grahovo kod Strmice, izbile u rajon Golubica. Nijemci su u drugoj fazi operacije (29.-30. studenoga) beuzuspješno pokušavali da povrate izgubljene položaje. U trećoj fazi operacije (1. do 4. prosinca) Štab Osmog korpusa jače je angažirao tenkovsku brigadu i

uveo u borbu 13. brigadu 26. divizije i 3. brigadu 9. divizije. Noću 2/3. prosinca probijena je neprijateljeva obrana. Okružene neprijateljeve snage pretrpjele su velike gubitke. Samo je oko 1500 neprijateljevih vojnika (Nijemaca i četnika) uspjelo probiti se u pravcu Gračaca. U kninskoj operaciji Nijemci i četnici imali su 6.555 poginulih i ranjenih i 4.258 zarobljenih, zaplijenjeno je 78 topova, 37 PAM, 535 automatska oruđa, 5000 pušaka te mnogo drugog ratnog materijala. Gubici Osmog korpusa: 629 poginulih, 2275 ranjenih i 136 nestalih.

Povjesničari i publicisti različito procjenjuju gubitke neprijatelja i naših snaga u Kninskoj operaciji. Činjenica je da su obosstrani gubici bili veliki. Međutim, svi se slažu kako je Kninska operacija jedna od najuspješnijih borbenih akcija koje su tijekom NOB-a izvele jedinice NOR-a. Zanimljivo je da nije postojala suglasnost oko napada na Knin između Glavnog štaba Hrvatske - zapovjednik general-lajtnant Ivan Gošnjak, komesar Rade Žigić. Oni su više zagovarali varijantu da se glavnina Osmog korpusa orijentira preko Like prema Zagrebu, zajedno s 4. i 11. korpusom. Međutim, vrhovni komandant maršal Tito tražio je da se Osmi korpus ne udaljava daleko od obale, radi svake eventualnosti, nego samo najdalje do Knina i odmah natrag u Dalmaciju. Istog su stajališta bili Drapšin, Šiljegović, Biočić, pa je na tome i ostalo.

Najvažnija je bila nakana štaba Osmog korpusa da angažira sve svoje vojne potencijale, sve četiri divizije, tenkove, artiljeriju, partizanske odrede i da udarom od juga postupno slomi moć njemačke 364. divizije, onda da je širim manevrom okruži u gornjem toku Zrmanje i potpuno uništi. Bitka se vodila svom žestinom, do tada rijetko viđena, jer su bila dva suprotna koncepta - Nijemci da krajnje odsudno drže Knin, da ga ne predaju, i stajalište štaba Osmog korpusa da po svaku cijenu oslobode Knin. Zato je Kninska operacija onoliko dugo trajala i bila onako krvava, kao rijetko koja vođena u NOR-u. Kninska operacija potvrdila je kolika je bila kvaliteta oružanih naga naroda Dalmacije, odnosno Hrvatske u antifašističkoj borbi u Drugom svjetskom ratu. Cijela je Dalmacija oslobođena i dio južne Like. Početak oslobođenja Hrvatske vlastitim snagama bila je garancija da se može osloboditi i cijela Hrvatska.

Bojan **Mirosavljev**